

Asia: VN/18003/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (lupamääräysten tarkistamismenettely)

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi ehdotettavasta lupamääräysten tarkistamismenettelystä (uusi 71 §)?

Vad är er åsikt om det förfarande för översyn av tillståndsvillkoren som enligt propositionen ska tas in i miljöskyddslagen (den nya 71 §)?

Lapin ELY-keskus pitää kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena sitä, että lakiin lisättäisiin uusi 71 §, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta antaa ympäristöluvassa määräys uutta toimintaa tai toiminnan olennaista muutosta koskevien lupamääräysten tarkistamiseksi vähintään hallituksen esityksen laajuudessa. Uuden toiminnan tai toiminnan oleellisen muutoksen yhteydessä voi olla vaikea arvioida päästöjä ja niiden vaikutuksia aukottomasti, erityisesti jos käytetään uutta tekniikkaa, josta ei vielä ole käytännön kokemuksia. Lisäksi erityisesti kaivosteollisuus toimialana on sellainen, että kattavista tutkimuksista ja selvityksistä huolimatta arvoihin sisältyy aina epävarmuutta. Lupamääräysten tarkistamismenettely olisi erityisesti näissä tilanteissa tarpeen. Lupamääräysten tarkistamismenettelyn yhteydessä lupaviranomaisen tulisi lupaharkintaa tehdessä huomioida koko laitospöytäkokonaisuus.

Mikäli uusi 71 § ei tulisi voimaan hallituksen esityksen mukaisessa laajuudessa, vaan sitä rajattaisiin toimialoittain, Lapin ELY-keskuksen näkemys on, että lupamääräysten tarkistamismenettely tulisi olla mahdollinen vähintään kaivosteollisuudessa sekä kokonaan uuden tyyppistä toimintaa (esimerkkeinä tekstiilikuitujen valmistaminen kierrätysmateriaalista tai vedyn tuotanto) koskien.

Lapin ELY-keskuksen näkemys on, että kaivosteollisuudessa säännöllinen luvan tarkistaminen tulisi olla mahdollinen tietyn kokonaislouhintamäärän ylittävälle kaivoksille, esimerkiksi 1 Mt/a. Toiminta kaivoksilla on tyypillisesti jatkuvasti muuttuvaa, mikä korostaa säännöllistä lupamääräysten tarkistamisen tarvetta. Lisäksi kaivannaisjätealueiden vaikutukset ympäristöön saatavat tulla esiin vasta vuosien kuluttua toiminnan alkamisesta. Tiedon lisääntyessä toiminnan edetessä olisi samassa yhteydessä mahdollista myös edistää esimerkiksi kiertotaloutta. Tyypillisesti uuden kaivostoiminnan aloitusta ei vielä ole riittävän tarkkaa tietoa kaivannaisjätteiden laadusta ja pit-

käaikäiskäyttäytymisestä niiden hyödyntämistä ajatellen, lukuun ottamatta tarvekiven hyödyntämistä kaivosalueen rakentamisessa.

Uuden 71 §:n ehdotuksen 1 momentin osalta voisi olla selvyuden vuoksi syytä tarkentaa ”uutta toimintaa”, ”toiminnan olennaista muutosta”, ”tekniikan uutuutta” sekä ”perustellusta syystä” - käsitteitä lakiehdotuksen esitöissä esimerkiksi esimerkkitalanteiden myötä. Missä tilanteissa ja esimerkiksi min-käläinen ja minkäläisen kokoluokan omaava korvattava tekniikka tai menetelmä suhteessa toiminnan kokonaisuuteen tai mahdollisiin vaikutuksiin tulisi ottaa huomioon tämän lainkohdan tarkoittamassa lupamääräysten tarkistamista koskevassa arvioinnissa. Joskus voi olla, että tekniikka tai toiminta ei sinänsä ole uutta, vaan tietynlaisen tekniikan päivittäminen tai käytännön liisääminen voi osaltaan muuttaa kokonaisuutta siten, että tästä syystä lupamääräysten tarkistaminen voisi olla tarpeen. Lupaviranomaisen lisäksi valvojan viranomaisen ja valvontatoiminnan kannalta olisi tärkeää ja tarkoituksenmukaista, että oikeusohjeissa ja lupamääräyksissä mahdollisesti esiintyvät käsitteet avataan lain esitöissä myös esimerkkitalanteiden kautta. Vaikka asiat ja tilanteet arvioidaan käytännön työssä tapauskohtaiset olosuhteet huomioon ottaen, voisi käsitteiden avaaminen mahdollisten esimerkkien avulla luoda osaltaan yhdenmukaista käytäntöä ympäristöhallinnossa ja selkeyttää sekä mahdollisesti joustavoittaa niin lupa- kuin valvontatoimia.

Nykyinen lainsäädäntö johtaa väistämättä lupien pirstoutumiseen sekä siihen, että lopulta lupapäätökset eivät ole ajan tasalla. Hallituksen esityksessä esitetty lupamääräysten tarkistamismenettelyn palauttaminen ei tuo helpotusta tähän tilanteeseen, vaan mahdollisesti jopa lisää lupien pirstoutumista lupamääräysten tarkistamismenettelyn tuodessa uuden elementin uusien tekniikoiden ja/tai arvioinnin epävarmuuksien osalta. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lupamääräysten tarkistamismenettelyssä tulisi olla mahdollista tarkistaa koko lupapäätös, jotta toiminnan kokonaisuus tulee otettua huomioon. Luvat myös auttamatta vanhentuvat jossain vaiheessa mm. oikeuskäytännön kehittymisen myötä. Valvojalla on YSL 89 §:n perusteella jokseenkin rajatut mahdollisuudet laittaa luvan tarkistaminen vireille, ja myös kynnys ko. pykälän perusteella on jokseenkin korkea.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ympäristönsuojelulain 71 §:n kuomamisen vuoksi valvojan taakka ei ole lisääntynyt kohtuuttomasti. Sen sijaan yksittäisen valvojan vastuu on lisääntynyt selvästi erityisesti sellaisilla toimialoilla, joilla toiminta on luonteeltaan jatkuvasti muuttuvaa, kuten esimerkiksi kaivosteollisuudessa. Epäselvää on erityisesti se, milloin usean pienen yksittäisen muutoksen summa kasvaa niin suureksi, että se edellyttää ympäristönsuojelulain 89 §:n mukaisesti luvan muuttamista.

Näkemyksenne 88, 91 ja 125 §:ään ehdotettavista muutoksista?

Vad är åsikt om de ändringar som föreslås i 88, 91 och 125 §?

Ei lausuttavaa

Näkemyksenne ympäristölupahakemuksesta pyydettäviä lausuntoja koskevan 42 §:n muutosehdotuksesta?

Vad är er åsikt om förslaget till ändring av 42 § om utlåtanden som begärs om ansökan om miljötillstånd?

Ei lausuttavaa

Näkemyksenne ympäristönsuojeluasetukseen ehdotettavista muutoksista?

Vad är er åsikt om de ändringar som föreslås i statsrådets förordning om miljöskydd?

Ei lausuttavaa

Voitte esittää tässä muut kommenttinne esitysluonnoksesta:

Här kan ni lämna övriga kommentarer om propositionsutkastet:

Ei lausuttavaa

Hilli Tuija
Lapin ELY